

Učiteljski

TOVARŠ.

Izhaja
1. in 15. dne vsakega
meseca na celi polji.

List za šolo in dom.

Velja
za vse leto 2 gl. 50 kr.,
za pol leta 1 gl. 30 kr.

List 13.

V Ljubljani 1. julija 1872.

Tečaj XII.

Ljudske šole in slovenski starši.

Dobre narodne šole sploh in posebno dobre narodne ljudske šole so prepotrebne. To je resnica, katero so pretresovali in priporočevali slovenskemu ljudstvu vsi naši časniki posebno „Slov. Narod“ pa „Novice“, od kar izhajata, tedaj leta in leta. Vse to pisanje in govorjenje dotično po taborih in naših društvih je imelo precej vspeha.

Slišali smo praviti kmete, kateri dosta trosijo za mladino v šoli, da to veseli delajo, da bi celo polovico svojega premoženja radi potrosili samo, da se otroci veliko koristnega naučijo, ker bi potem lažje živeli doma, ali pa na tujem boljše službe dobivali. Drugi starejši britko obžalujejo, da jih niso starši v šolo pošiljali, ker si ne morejo pomagati zdaj, ko jih revščina pritiska. Nekemu je bilo žal za mlada leta, v katerih je doma živel, kakor zajec v grmu.

Drugih kmetov je pa, o žalibog! še mnogo, ki se ne zavedajo važne te resnice, akopram jo slišijo zmirom ponavljati. Nepremišljeno govorijo, kakor nekatera gospoda še blodi: „Kmet naj zna kopati in le kopati, vse drugo je odveč; dober poljedelec nima časa, pečati se z drugimi rečmi, in otroci naj pasó živino, s tem bodo bolj koristili hiši, nego da hodijo v šolo“.

Tako govoreči kmetje so pač velike reve na duhu, oni ne vedó, da tako uči tista gospoda, kateri je v lastni dobiček in prid, da so nižji stanovi nevedni, da je potem lažje dère. Da pa krijejo te gerde misli, terdijo, da toliko rajše ubogajo ljudje, kolikor bolje so nevedni. To pa ni res, ker gotovo rajše sluša razvit človek, ki sam previda in se prepriča, da je koristno in potrebno na svetu v raznih okolščinah tudi slušati.

Res je pa, da se morajo kmetčki otroci uže iz mladih nog učiti in vaditi kmetovati; toda celi dan, celi teden delati otrokom še mogoče ni,

in težavnega delovanja se tudi lotiti ne morejo; torej najprimernejše in najkoristnejše je, da hodijo tudi v šolo, v kateri vsak dan slišijo kaj novega in dobrega. Če pa pasó živino, to prav je potrata časa. Otroci ne morejo biti še dobri varuhi živini, in kaj tudi delajo na paši! Igrajo se, skačejo, a kmetovanja se tam gotovo ne učijo. Ali ne bi bilo bolje, da se, kakor v Istriji, Dalmaciji in v drugih krajih, odrasli čredar vzame za celo vas, ali da nekateri revni starčki, ki ne morejo drugega delati, čredovanje prevzamejo. Ti naj po pašnikih se sprehajajo, in tam svojo fajfo kadé. Ali naj se šolske ure tako uredijo, da so predpoldne in popoldne pred pašo. Če tudi to ni mogoče zaradi posebnih okolnosti, izmisliti se dá kak drug način, pastir se uže najde. Otroci so pa za šolo, da si pridobijo znanosti za prihodnje življenje.

Po navadi oddá oče svoje premoženje enemu sinu, in drugi morajo večidel po svetu v Gorico, v Terst in še dalje. Zdaj prašamo, kdo dobí lože in še boljše službe, ali tisti mladeniči in dekleta, kateri znajo tudi pisati, brati, računati, in so umni in razvitega mišljenja; ali pa taki, ki ne znajo vsega tega nič, in so zabiti, okorni, da stopijo v svet, kakor žrebeta iz pašnika? Gotovo bodo le prvi dobre službe dobivali, in v sedanjih časih samo oni, kajti skoro vsak gospodar in vsaka gospodinja v mestih tirja dan denes, da znajo posli, če nič drugega višega saj dobro brati, računati in pisati. Če tega ne znajo, in so poštene duše, dobivajo sicer toda le slabe, zadnje službe, in so zmerom revni. Če pa niso prav pošteni in v kristjanskih čednostih krepki, nočejo revščine terpeti, ampak se vdajo hudobnemu življenju vsake verste, potem polnijo ječe pa bolnišnice, in občine morajo plačevati te stroške po stotinah na leto.

Kdo je in bo v prihodnje tega kriv? Kdo drugi nego starši, ki pošiljajo otroke na pašnike, kateri tratijo lepi čas mladih let, namesto, da bi jih, kakor ob nedeljah v cerkev, vsak dan pošiljali, in če je treba, tudi silili v šolo. Iz nevednosti izhaja največkrat revščina, iz revščine pa mnogokrat prostitucija, tatvina in druga hudodelstva. Starši, ki rodé otroke na svet, imajo sveto dolžnost, skerbeti za njih prihodnjo srečo, da se jih v poznih letih hvaležnega serca spominjajo, a ne da jih krivijo svoje nesreče obžalujoči, da so jih z živino na pašo gonili namesto v šolo. Kaka pomoč je to, če dobivajo sinovi in hčere od staršev en par sto goldinarjev deležnice (parta). Ali ne bi veliko več izdalo in več pomagalo, če dobijo od hiše na pol manje denarja, da pa popustijo dom in stopijo v svet s toliko večim znanjem? Vzgleđ so nam posebno Švicarji, katerih je toliko po vseh deželah raztrošenih, in povsod dobivajo izverstne službe, toda domá je davek za šolo največji davek, in najrajše ga plačujejo, kajti sreča njih otrok jim je največa skerb tako, da je v več krajih šola najlepša hiša v vasi.

Da pa šole zares koristijo, morajo biti: 1.) Narodne, to je, narodni jezik, torej pri nas mora slovenski jezik podučni jezik biti; kajti otroci

se najlože, najhitreje in najbolj temeljito v maternem jeziku uči, ker ga znajo, kolikor je otrokom mogoče. 2.) Morajo šole dobre učitelje imeti. Izverstni ne morejo vsi biti, ali vsaj dober učitelj more vsak biti, to je, on mora razen moralnega zadržanja svoje predmete sam temeljito znati, mora dalje znati otrokom razumno predavati, ker nauk je le takrat zdaten, če učenec vse natančno razume, kar se ima na pamet učiti. Iz glave blebetati in nič razumeti, manj je ko nič, potrata časa je, in škoda za ves trud. Zraven ima duševne moči v učencih po mogočnosti razvijati, v ta namen priporočamo knjige: „Lehrbuch der Erziehung und des Unterrichtes von Ohler“ in pa „Ricke's Erziehungslehre“, in želimo, da bi eno ali drugo kdo dobro poslovenil. Tudi v šoli veljá pametna ostrost, kedar je potrebna, pred vsem pa prijaznost, da otroci z veseljem v šolo hodijo. Vemo, da so to znane reči, toda takošne so, da jih je treba vedno ponavljati in povdarjati, ker so težavne in prevažne. Šole so bodočnost našega naroda, zatorej je na vse moči skerbeti za dobre učitelje. Njim samim mora največ mar biti za lastni napredek, ker časi in naše potrebe zahtevajo vedno več znanosti.

Beroči podučljive knjige n. p. knjigo prirode Schödler-jevo izdano po Matici in pogovarjaje se s kolegi o šolskih predmetih naj skušajo zadostiti novim zahtevam, in naše šolske oblastnije naj marljivo gledajo na tako napredovanje, ene spodbudovaje, izverstno pa izvanredno podpiraje. Z novo postavo in z novimi plačili nastopila je nova doba, razmere so pa po deželi take, da je več občin, katere niso z učitelji zadovoljne, naspotno je učiteljev, kateri niso zadovoljni z občino in želijo proč, ene in drugi želijo to iz raznih vzrokov.

Menimo, da je gledé na vse okolnosti prav zdaj najbolj primeren čas splošne reorganizacije. Prva je pri šolah, da sta učitelj in občina zložna, da se učitelji in starši vzajemno podpirajo, potem je treba te razne moči po deželi po potrebah in zmožnostih primerno porabiti, zatorej gorko priporočamo novo razdelitev služeb po razpisanem občnem konkurzu. Občinam in staršem pa naj bo za šole posebna skerb, ker šol pri nas zlo pomanjkuje.

(„Soča.“)

Pisanje in branje ob enem.

(Pri uč. shodu gov. J. Grebencec.)

Da pervenci pri pisanji in branji ob enem vspešno napredujejo, podučevati morajo se n a r a v n o, kajti le po naravni poti pride se najlažje in najhitreje do namena. Naravno pot do branja, pa najdemo, ako pogledamo kako se je branje pričelo. To pa je bilo tako-le:

Človek je vsako stvar, katero so mu čuti duši predstavljali, imenoval, to je, vsako stvar zaznamoval je z drugačnim združenjem govornih

organov. Naj prvo imenoval je, postavim, živali, da je posnel njihov glas, kar se lahko prepričamo pri otrocih, kedar pričenjajo govoriti. Ako malo dete vidi mačko, kliče jo naj prvič le z glasom „mav“, pozneje z „mucco“, in še le potem, ko mu je jezik že bolj gibčen in navajen, pravi ji „mačka“. Ravno tako otrok ravná se pri drugih živalih. Pozneje reči natančneje ogleduje in bolj, ko jih ogleduje, več misli in govori o njih, ter si tako nabira vedno več novih izrazov. Spoznavši pa, da mu je nemogoče, vse, kar vidi, sliši in občuti v spominu obdržati, premišljeval je, kako bi se te ali une že ogledane reči spominjati mogel. Delal je znamenja, ktera so ga spominjali različnih stvari, kakor nas, postavim, vozil na žepnem robcu lahko spominja kake reči, da je ne pozabimo. Pozneje je govorjenje natančneje poslušal in premišljeval, in ko je spoznal, da se more v manjše dele drobiti, delil in delil ga je tako dolgo, da je prišel do naj manjših delov, do glasov. Za posamesne glase izumil je znamenja, ktere je govorjenji enako zopet sostavljal, ter s pomočjo oči zopet duši predstavljal, ali pisal je in bral. Vidi se tedaj, da je naravna pot do branja: ogledovanje, mišljenje in govorjenje, pisanje in branje, kar so terdili in še terdijo slavni pedagogi.

Ogledovanje biti mora jasno. Jasno ogledovanje pa je le tisto, ktero budí in vterjuje mišljenje, ali ktero nam ogledano reč tako v spomin vtisne, da se je pri vsaki priliki dobro in hitro zavedamo. Skerbeti moramo tedaj, da pri ogledovanji kolikor mogoče vsi čuti sodelujejo; kajti več ko je delalnih čutov, globokeji je vtis v spomin, in hitrejša in boljša je zaved, jasnejša je misel in boljša razsodnost. Učitelj mora znati risati. On naj skerbí, da učenci vsako stvar, o kateri se učé, vidijo ali v resnici ali v podobi. Da pa učitelj more po naravi zvestó upodobovati, predstavljati mora si naravo samo; posnete reči so sicer naravi podobne, a nji zveste nikakor niso. Namesto, da bi, postavim, cvetice v podobah kazal, naj jih učitelj rajše v prostih urah nabira, hrani in učencem kaže. Otroci naj jih vsestransko ogledujejo in primerjajo; tako naj si bolj zapomnijo, kakošne so in o čem so si podobne, o čem pa ne.

Ako obravnavaš gozdna drevesa, pojdi z otroci iz šolske sobe v bližnji gozd v naravo, in razkazuj jim različna drevesa, da jih poznavajo po perji, deblu in rasti ali vnanji obliki, in prepričal se boš, da bo ura, ktero si bil z otroci v naravi, mnogo šolskih ur nadomestila. Ako pa je gozd predaleč, prinesi v šolo male vejice različnih dreves, da jih otroci lahko ogledujejo.

Pervi učni pomoček naj ti bode narava, in le kedar narave kazati ne moreš, rabi podobe, in pri tem ne glej na žive barve, kar je očem prijetno, temuč več glej na natančni posnetek narave.

Pri vsem trudu pa učitelj vendar le malo opravi, ako mu otroci pri tem sami ne pomagajo. Otroci morajo sami delati. Koj v začetku

morajo se vaditi samodelalnosti, kajti na samodelalnost opira se vse učenje in brez nje ni vspešnega napredka. Ker so otroci o začetku zelo boječi, napeljuje naj jih učitelj sam na posebnosti reči, s časoma pa naj jih napeljuje vedno po krajši poti, tako, da napeljevanje popolnoma zgine in se učencu pomaga le tam, kjer si sam pomagati ne more; kajti bolj ko otroci sami mislijo, bolje se zavedajo.

Pri vsaki reči ogledujejo naj pred najbolj, potem vedno manj očitne vnanje in navadne notranje posebnosti. Ogledovanje je duši to, kar želodec telesu. Z ogledovanjem budé, krepijo in množijo se dušne zmožnosti, kakor telesne le potem, ko želodec jed prekuha. „Le tam, kjer jasno je ogledovanje, domá je pravo znanje“. (Dalje prihodnjic.)

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

34. Perva knjiga, ktera naj bi se pripravila za slovenski nauk v srednjih šolah, bila je a) Slovnica. — V razredih, kjer je podučeval Metelko, je rabil koj svojo, pri jezikoslovnem podučevanju slovenskem vsled dvornega šolskega razglasa l. 1836 pripuščeno; v nižih je pa obveljala Bl. Potočnikova (r. v Naklem l. 1799, u. v S. Vidu nad Ljubljano župnik 20. junija 1872). Dasi Metelko ni zahteval, naj pisarijo učenci po njegovo, vendar je rad imel, kadar mu je kdo v Metelčici spisoval naloge. — Perva napaka je torej bila, da se je slovenščina učiti jela po nemški, in sicer od leta do leta terše po nemški, in druga, da ni povsod vladalo isto čerkopisje.

Malavašičevo slovnico pa, preden se poterdi za v ljudske šole, dobi v presojevanje Metelko. Naglo sestavljena je v mnogih rečeh pomanjkljiva, premalo določna in dosledna. To skazuje v svoji nemški razsodbi, kjer na pr. graja posebno nauk o čerkah, njih izrekovanji in naglaševanji, da je prepomanjkljiv, vendar pravi, da vsega tega ni pisatelj sam kriv, temuč Gajevo čerkopisje; besedó broj nam. navadne število, in višebroj (höhere Zahl) nam. Vodnikove množno število, češ, dvojnina (Dual) je po svojem pomenu tudi višebroj, in v Hrovaškem, kjer dvojnega več nimajo, naj že služi višebroj za množno število (Plural); nestanovitno imenoslovje p. gibavni-gibovni zlog, dajavnik-prisvojivnik, nedoločni-nedoločivni naklon, terpivno deležje-deležje terpivne oblike; temeljne iz geršk. nam. Vodn. pervoobrazne števila, ali stanovne (stan Grund), razločivne presploh nam. Vodn. plemenivne (pleme Gattung); nej n. naj, nej n. ni, nejsim n. nisim; tajivno narečje n. Vodn. odnujavno, ali nikavno (in den meisten Verneinungen: ne vem, ne znam, ne morem u. s. w. ist kein Gedanke von ta-

jiti d. i. läugnen); zna n. more, Slovencu je zná scit in more potest, Nemeec obakrat pravi kann. Celo napčno je vodilo str. 12. 4. Imena s koncam elj, če so imena živih stvari, obderže svoj e pred lj in vzamejo za lj še n, pr.: brencelj, in za vadbo: angelj, apostelj, durgelj, kavelj meželj . . . in potem: Imena neživih stvari p. recelj, reclja itd., češ, da so durgelj, kavelj, kembelj etc. imena živih stvari! Tudi se angelj (prav za prav angel-a) in apostelj-na ne vjemata v sklanji. Tako napčne so vodila str. 54, 2; str. 63 k VI. redu; str. 86, §. 59. Sklanjanja, same na sebi sicer pravilne, so s toliko razdelki in opomini pretežke; nektre reči se ponavljajo brez potrebe, nekterih pa manjka. Tako na pr. je pri sostavljenih imenih naj pogostniši sostava s predlogi vsa izpuščena; nasproti pa »zum Ueberflusse die aus dem Lehrgebäude der slow. Sprache wörtlich genommene Abstammung der Wörter von S. 92 bis S. 113 aufgeführt. Was hier eben so wenig am rechten Orte ist als die S. 105 vorkommenden Regeln, wie die griechischen und lateinischen Eigennahmen zu slawisiren seien. Bei Kindern in den Trivialschulen, für welche diese Grammatik bestimmt sein soll, kann man doch keine Kenntniss des Griechischen und Lateinischen voraussetzen. Ueberhaupt gehört die Etymologie mit ihren Regeln nicht hieher; diess erweitert nur u. vertheuert das Buch unnöthiger Weise. Solche unnöthige Erweiterungen trifft man in diesem Buche hin u. wieder an, z. B. S. 30 stehen vier lange Reihen kranischer Beiwörter, die 1½ Seite einnehmen, woraus aber niemand etwas lernen kann; denn sind sie ihm bekannt, so braucht er sie hier nicht zu lesen, sind sie ihm aber unbekannt, so findet er hier nicht ihre Bedeutung«.

Ne navadni, torej neznani slovniški izrazi bi se mógli, pravi, posebej razložiti, kakor je storil Vodnik to že l. 1811 v svoji Pismenosti, kjer se na koncu nahaja razložen „Pomé n pismenj ih besed“. Hudu je se nad toliko pogreški, zlasti tiskarnimi, p. nadpičje (!) n. podpičje, doveršivni glagol n. določivni glagol, predlog n. prilog, izklepavne n. skle-pavne, zadaj n. sadaj ali sedaj, pogojevni čas n. pogojevni naklon, g v z n. g v ž, u n. v, težji n. teže, se je perzadeval n. si je prizadeval itd., ter piše: »Die vielen Druckfehler hätten um so mehr am Ende angezeigt werden sollen, als dadurch die vielen hier vorkommenden ungewöhnlichen daher schon an sich schwer zu verstehenden Kunstausdrücke oft ganz entstellt werden, und weil dieses Buch zum Gebrauche der unerfahrensten Schuljugend und der oft unbehilflichen Lehrer auf dem Lande bestimmt sein soll«.

Posebno hudo graja pa kakor v začetku tudi v sveršetku čerko-pisje. »Ein vorzügliches Gebrechen in dieser Grammatik ist auch die darin befolgte durchaus unentsprechende so genannte Gaj'sche Orthographie, die in den letzten Jahren in Krain und den benachbarten Provinzen so mächtig wie einst die arianische Ketzerei um sich gegriffen hat, die sich aber bei weitem nicht so lange als diese wird erhalten können, indem sie weit auffallender als diese die Spuren ihres Verderbens an sich trägt«. —

Na to pripoveduje, kako je po Truberju nastala Bohoričica, in kako je Kopitar svetoval, naj se le-ta vredí po Cirilici. To se je zgodilo, ali »Die nach diesem Vorschlage endlich bewerkstelligte Ergänzung des latein.

Alphabetes zum Gebrauche unserer Sprache fiel unglücklicher Weise in eine Zeitperiode, in der man allen Neuerungen abhold das Herkömmliche, so mangelhaft es immer sei, um jeden Preis behalten wollte, und unter dem Vorwande, dass die neuen Zeichen zu den schönen lateinischen Buchstaben nicht passen, gelang es einem einzigen Gegner die ergänzte Orthographie, nachdem sie kaum ihre ersten Lebenszeichen gegeben hatte, zu verschreien und vollends zu stürzen. — Die Einführung der Gaj'schen Orthographie, die doch noch weit mangelhafter als die vorerwähnte Truber'sche ist, begünstigten hingegen die Zeitumstände auf eine unbegreifliche Weise: Gaj trat auf mit dem allerdings sehr lächerlichen Vorgeben, er biete in seiner (eigentlich aus dem Böhmischem entlehnten) Orthographie ein Vereinigungsmittel aller Slawen dar, und fand begeisterte, ja bald leidenschaftliche Anhänger, und diese fanden blinde Nachahmer in Menge! Ohne je gefragt geschweige untersucht zu haben, ob diese Orthographie in ihrem Geburtslande Böhmen entsprochen habe, und insbesondere, ob sie in unserem von dem böhmischen viel verschiedenen Dialekte entsprechen könne, haben sich einige bei uns, die in das slawische Sprachwesen nie einen tiefen Blick geworfen haben, unbedingt dafür erklärt; ja sie sind mit einer (solchen Leuten eigenen) Kühnheit dafür aufgetreten, die alle diesem Gegenstande gebührende Forschungen verbannet und der nichts widerstehen zu können scheint«.

Potem razlaga, kar je že nekterikrat razložil, ktere napčnosti in pomanjkljivosti ima Gajica, kako tudi gimnazijski učenci tožijo, da se po novem slovenskem pravopisu velikrat motijo učenci v branji latinskem, da je Hanka novi pravopis za Čehe skušal popraviti, da ga Jordanovi letopisi zovejo le začasni čerkopis, in da bo treba, ako se po Cirilici popravljene slovenski pravopis ne sprejame, poprijeti se naposled Cirilice same, kateri že Dobrovský pravi: „alphabetum omnibus numeris absolutum“. In res so se dvakrat že oglasili zanjo, v Sloveniji in v Slovenskem društvu s pristavkom, da nameravajo pri vladi prositi, naj bi se koj v slovenske abecednike poleg latinice tiskala tudi Cirilica, „welches Gesuch auch Gefertigter möglichst zu unterstützen sehr geneigt ist“. Uni javni glas pa kaže, da se njim, ki prav mislijo, začenja svetliti, da so se z Gajico pre naglili . . . .

»Aus den obenangeführten Gründen muss endlich Gefertigter über die in der Frage stehende Grammatik seine Ueberzeugung dahin aussprechen, dass sie dem beabsichtigten Zwecke grossentheils nicht entspreche, und wenn er das darin befindliche Gute auch sehr hoch anschlägt, so könnte er doch mit Beruhigung nicht darauf antragen, dass sie als Schulbuch in die Volksschulen eingeführt werde«.

Vsled te razsodbe menda tudi Malavašičeva slovnica ni bila sprejeta v prve slovenske šole v mestih in na deželi. Pomagali so si z okrajšano po Vodnikovi v Terstu l. 1847. natisnjeno Krajnsko Pismenostjo za male šole, nekaj s precej okorno nemško-slovensko, nekaj drugače, dokler je l. 1869. spisal A. Praprotnik svojo v ta namen primerno „Slovensko slovnico za pervence“.

Iz šole za šolo.

Učitelj govori o prirodoznanstvu, ter besedo tako-le zavije: Otroci, sedaj pa vam bodem še povedal o neki stvari, ktere pa še sedaj ne imenujem. Bodem le videl, ali bodete uganili, kaj mislim.

Ta stvar je taka, ki je ne vidite, pa jo vendar čutite, in povsod čudno gospodari. Vidite, tù imam ruto in pomaham ž njo pred vašim obrazom. Pri tem čutité, da nekaj piha okoli vas, akoravno nič ne vidite. Brez te stvari bi mi vsi ne mogli ene minute živeti. Tudi druge stvari so potrebne za življenje, p.: jed, spanje; toda bolj potrebne stvari za življenje ni, kakor ta, ki vam jo sedaj popisujem. Pa tudi vse druge žive stvari potrebujejo to stvar; ko bi te stvari ne bilo, bi ne bilo nas, pa tudi nobene druge žive stvari na svetu. Ta stvar je čudna, ker se ne vidi, ne duha, pa se vendar čuti in včasih tudi sliši. Preden vam to čudno stvar imenujem, naj vam še kaj več povem o njej. V tej stvari plava vsa zemlja kakor riba v vodi. V tej stvari je neizrečeno veliko shranišče za mnogo mnogo reči, kteri zemlji dajejo rast in rodovitnost. Oblaki, megle, vetrovi, dež, viharji, blisk in grom, mavrica, toča, sneg in slana, vse je v tej stvari nakupičeno. Brez te stvari bi ne mogle tice letati, ladije po morji veslati, ljudje bi ne mogli hoditi, stati in se obračati. Brez te stvari bi na ognjišču ogenj ne gorel, in pihavnik in meh bi ne pihal. Brez te stvari bi nobena ura ne šla in ne bila, in nobena reč na svetu bi ne bila težka, ne lahka. Ta stvar je čudna delalnica; vse od zemlje sprejema in ji zopet vse daja; je edina ohranilka vsega življenja, pa je tudi prava morivka, ako je ostrupena. Ta stvar celó pripomore, da se zemlja trese in da se morje vzdiguje in da gora ogenj bljuje. Brez te čudne stvari bi tudi ne rastle nobena rastlina in bi ne zorela nobena bilka in nobeno drevo bi ne cvetelo in sadja ne rodilo. Vsak človek, vsaka žival, vsaka rastlina ima od te stvari toliko, kolikor potrebuje, da more živeti. Človeški um je iznajdel tudi več orodij, s kterimi se ta stvar more bolj na tanko spoznavati. Taka orodja so p. sesaljka (pumpa), vetrena puška, zrakomer, gorkomer i. dr. Brez te stvari bi nobenega glasa ne slišali. Ko bi ne bilo zraka, bi se ne mogli pogovarjati, bi ne slišali lepega petja in milega govorjenja svojih ljubih, in bi ne slišali svojega glasa v jeku ali odmevu.

Ta stvar je prav znana, ki jo vedno čutimo, pa premalo čislamo. Ali sedaj že veste, kako se imenuje?

Ta čudna stvar je **zrak!**

Pregovori in izreki. Mnogo psov, zajčja smert. Majhen lonček hitro skipí. Med pravico in krivico ni srede. Mladina brez rudečih lic, spomlad brez cvetic. Materna beseda je jasno ogledalo vsakega ljudstva. Modre besede o pravem času so zlata jabelka v srebernem torilu. Med cvetje se skrivajo

tudi strupene kače. Mladost je rada lahkomiselna, hitro pozabljiva in velikrat prenegla. Mladina je naj lepši cvet domovine. Mi smo od danes ko rosa travi. Nedolžnost mladenčem rožni cvet. Naj bolja luč je Bog. Ne hvali nikogar po lepoti, ne zaničuj nikogar po vnani malosti. Na vsem svetu se vse dobi. Na svetu ni človeka, da bi vstregel vsem ljudem. Na svetu je lice večkrat daleč od resnice. Naj pred hlevček, potlej telček. Ne prodajaj kože, dokler medved v berlogu tiči. Ne zapiraj srca pravicam svetim drage domovine. Nesreča ne spi. Ni sadu brez cvetu. Nebesa so domovina pobožnih duš. Nebo in zemlja sta zerkalo božje vsegamogočnosti. Ni ga boljega zdravila od zdrave sape. Nesreča ne orje, ne koplje, pa vendar dobro živi. Ne stavlaj persta med vrata. Okleni se predrage domovine, posveti v blagor serce jej in dušo. Odločeni so roži kratki dnovi, ko v cvetji jo zapadejo snegovi. Oči več vidijo od očesa. Od dobrih besedi se nihče ne zredí. Oponošen dar je čern pred Bogom. Ogenj in voda dobro služita, hudo gospodarita. Ošabnost pelje v zaničevanje in sovrašтво. O svetem Vidu se na vsakem koncu dan vidi. O Kresi se dan obesi. Poterpljenje železne duri prebije. Pridni otroci so veselje staršem. Po hudi tovaršiji rada glava boli. Prepovedan pot pelje v prepovedan kot. Po naj tamnejši noči se daní. Pomagaj vsakemu, kolikor uterpiš. Povsod dobro, doma naj bolje. Prava snaga ne sega samo do praga. Prazno je delo brez sreče z nebes. Prisiljena reč ni dobra. Počasi se daleč pride. Po delu plačilo. Poštena tovaršija zlata reč. Previdnost nikjer ne škoduje. Prevzetija se povsod spotika. Poterjen kruh in skušen svèt nikoli ne škodujeta. Pošteno petje razveseljuje serce. Popotniki in gostje smo na zemlji. Prositi ni beračiti. Pametni se pri ognji ogreje, nespametni opeče. Po storjenem delu je sladko počivati. Resnica oči kolje. Rajši danes pečenega škerjanca, ko jutri kokoš. Rokodelstvo je lepa dota. Razvada je bolezen. Rahla beseda zlobnost utolaži. Sila kola lomi. Snetjavo zernje zaverzi, jekleno pa posej. Slajše reči na svetu ni, kakor je pesem lepa. Steza časti je ledena gaz, ki hitro zvedeni. Spomin je zercalo, ki o njem obličje lastno ogleduješ. Svet je vseh ljudi dom. Stojč mlin in molčoč jezik ne hasnita. Smert povsod za nami hodi. S starega drevja sadje samo pada. Sloga jači, nesloga tlači. Sila ni mila. Sreča je opoteča. Sreča je begoča. Sila moč premaga. Slaba tovaršija in pa smola na suknji. Sramožljivost je angelj, kterega je nedolžnosti Bog varha dal. Spomlad in mladost ste enakih lastnost. Strah je v sredi votel, ob krajeh ga nič ni. Škoda modri. Tiha voda mostove pobira. Tik sreče nesreča preži. Tudi nadloga je od Boga. Terdota in neusmiljenje še nista nikoli cvetic rodila. Ura enkrat zamujena, ne pride nobena. V prihodnost svojo seme sejemo. Večkrat nam iz enega dneva pride dolga reva. Visoko leta nizko obsedi. Vsaka pot

ne derži domú. Veliko še imajo ljudjé, le dosti nikoli. Vsakdo n0si svoj križ, le da vsak pod njim ne zmaga. Vsak svoje sreče kovač. Ves svet okó božje. Varčnost je hči modrosti. Več vredi pošten glas, kot srebern pas. Vsaka reč ima svojo solnčno in svojo senčno stran. Vsaka noč ima svojo moč. Vse veselje tega sveta je nečimurno. Velik kos naše sreče sta prid in delo. Veliko kapljic vode kamen izvotli. Z dežja p0d kap. Zima je bela ko golob, pa je volčjih zob. Zlato lepo, pamet lepša. Za ljubo imej deželó, kjer si rojen, koder si kruh služil in kamor še za kruhom pojdeš. Zunaj lep, znotraj lep. Za pridnega za vsakim germom kos kruha, pod vsakim kamenom krajcar. Zgubljeno je zgubljeno. Zlato in srebro ni nič proti čisti nedolžnosti.

Šolske knjige.

V c. k. založbi šolskih knjig na Dunaji dobivajo se po naj novejšem imeniku te-le slovenske šolske knjige:

Kerščanski nauki:

Mali katekizem za prvošolce, vez. 8 kr.;

Kerščanski katoliški nauk, okrajšan spisek iz velikega katekizma v prašanjih in odgovorih, v plat. herbtu 27 kr.;

Mali katekizem v vprašanjih in odgovorih za katoliške ljudske šole, vez. 7 kr.;

Kerščanski nauk v vprašanjih in odgovorih za četerti razred začetnih šol, v plat. herbtu 32 kr.;

Veliki katekizem za katoliške ljudske šole, v plat. herbtu 33 kr.;

Sveti listi, berila in evangelji za nedeljo in praznike celega leta in vse dni svetega posta, v plat. herbtu 52 kr.;

Zgodbe svetegu pisma stare in nove zaveze. Za katoliške ljudske šole. S 112 podobšinami in 1 zemljevidom, v plat. herbtu 55 kr.

Berila:

Abecednik za prvi razred ljudskih šol, v plat. herbtu 17 kr.;

Abecednik za slovenske šole na Kranjskem, v plat. herbtu 14 kr.;

Pervo berilo in Slovnica za slovenske šole, v plat. herbtu 26 kr.;

» » s pesemsko prilogo, v plat. herbtu 31 kr.;

Drugo berilo za slovenske šole, v plat. herbtu 36 kr.;

» » s pesemsko prilogo, v plat. herbtu 41 kr.;

Malo berilo za slovensko-nemške šole, v plat. herbtu 35 kr.;

Veliko berilo za slovensko-nemške šole, v plat. herbtu 65 kr.;

Malo berilo za slovenske ljudske šole, v plat. herbtu 27 kr.

Knjige za jezikov nauk:

Slovenska slovnica z naukom, kako se pišejo pisma in opravljeni sestavki, v plat. herbtu 33 kr.;

Slovensko-nemški abecednik, v plat. herbtu 25 kr.;

Perva nemška slovnica za slovenske ljudske šole, v plat. herbtu 28 kr.;

Druga nemška slovnica za slovenske ljudske šole, v plat. herbtu 40 kr.;

Tretja nemška slovnica za slovenske ljudske šole, v plat. herbtu 33 kr.

Računice:

- Jeden krat jeden, 2 kr.;
- Perva računica za slovenske ljudske šole, vez. 6 kr.;
- Druga računica za slovenske ljudske šole, vez. 8 kr.;
- Tretja računica za slovenske ljudske šole, vez. 11 kr.;
- Računica za slovenske šole na deželi, v plat. herbtu 25 kr.;
- Navod k prvi računici za slovenske ljudske šole, 20 kr.;
- Navod k drugi računici za slovenske ljudske šole, 25 kr.;
- Navod iz glave (na pamet) poštevati z mnogimi vajami in nalogami, 28 kr.

Pevska knjiga:

- Šolske pesmi. Pervo in Drugo berilo za slovenske šole, vez. 10 kr.;

Razno:

- Tablica slogovanja v 12 tablah, 1 gold. 40 kr.;
- Tabla I, II, III, IV, V, VI, XII, po 12 kr.;
- » VII, X, $1\frac{1}{2}$ pola po 18 kr.;
  - » VIII, IX, $1\frac{1}{4}$ pola po 15 kr.;
  - » XI, $2\frac{1}{2}$ pole 30 kr.;
- Ponovilo potrebnih naukov za nedeljske šole na kmetih, v plat. herbtu 60 kr.;
- Ponovilo potrebnih naukov za nedeljske šole na kmetih. Pervi del: Zgodovina svete vere, v plat. herbtu 28 kr.;
- » » Drugi del: Navod nabožnega življenja in lepega zadržanja. Spisovanje listov, v plat. herbtu 25 kr.;
  - » » Tretji del: Vodba modrega kmetovanja. Vinereja, v plat. herbtu 28 kr.

Za meščanske šole:

- Kratek popis cesarstva avstrijanskega sploh in njegovih dežel posebej, vez. 40 kr.

Postave:

- Priročna zbirka postav o ljudskih šolah za pokneženo grofijo Goriško in Gradiščansko, 46 kr.;
- Nr. 1. Postava od 25. maja 1868, s katero se izdajo načelne določbe o razmerju med šolo in cerkvijo. — Postava od 14. maja 1869, s katero se ustanovijo načela (vodila za podučevanje v ljudskih šolah), 3 kr.
- Nr. 2. Ukaz ministra za bogočastje in uk od 20. avgusta 1870, s katerim se obnim ljudskim učilnicam razpisuje šolski in učni red, 3 kr.;

Za gimnazije:

- Slovensko berilo za peti gimnazijalni razred. Izdal Dr. Fr. Miklošič, 42 kr.;
- » » za šesti gimnazijalni razred, 42 kr.;
  - » » za sedmi gimnazijalni razred, 42 kr.;
  - » » osmi gimnazijalni razred, 42 kr.;

Podobe:

- Razlaganje kerščansko-katolskega nauka v podobah za šolo, cerkev i dom:
- Vsaka podoba posebej, po $1\frac{1}{2}$ kr.;
- 100 podob na izbor 1 gold.
- Nevezan izstis, ki ima v sebi 60 podob, z zapiskom vred, po 60 kr.;
- Po navadi vezan izstis za darila, 78 kr.;
- Zvezek, v žlebcasto platno vezan, 96 kr.

Šolsko obzorje.

Iz Šent-Jerneja. Učitelji po šolskih in tudi drugih časnikih pisarijo in svoje krize in težave razlagajo. Dobro bi bilo, ko bi vse te »jeremijade« kranjskih učiteljev slovensko učiteljsko društvo sestavilo in potem državnemu zboru in gospodu ministru poduka predložilo. Vidi se, da se vendar dela kaj za učitelje, ker sedaj bodo učitelji, ki hodijo k konferencem, dobivali nagrado. Ko sem pred dvema leti v Kranji predlagal, da naj se ta stvar sproži, so si učitelji še malo upali; sedaj pa se je to vendar le uresničilo. Čuditi se je, da može na kermilu pri šolstvu dopuščajo, da se tedaj eden, sedaj drugi preseli v sosednjo Štajersko ali Koroško. Kaj, ali bodo počasi vsi zapustili kranjsko deželo? Veliko je v nemških časnikih še razpisanih služeb; po takem jih bode malo, in jih že primanjkuje učiteljev. Ali bodo potem morebiti druge prazne šole z »učiteljicami« nadomestovali? Naj bolje bi bilo, da bi učitelji plačo dobivali kakor vradniki iz državne blagajnice, da bi jim je ne bilo treba pri srenjah iskati! — Beremo, da učitelji vnemajo šolsko mladino, da nabira in lovi škodljive metulje, pa opomni bi, da pri tem ne smejo biti preveč »splendit«, kajti lahko se veliko razmeče, in če potem kak sold za to dobite, pa bodo jezičniki vpili, da ste dobili vediga koliko. Tudi pri nas učenci pridno lové metulje, ter so jih že ogromno število vlovili, ter jim samo glavo starejo ali odtergajo, in potem jih mora vsaki nekaj oddati v za to nastavljeno posodo v šolski izbi. Velikokrat se primeri, da pride kdo brez metuljev, ter se mu reče, da naj druge prosí, da mu jih do družega dneva nekaj posodi, in ta mu jih mora drugi dan veliko več verniti. Ni jih pa tukaj toliko nego po Gorenškem. — V našem okraju so nam poslali razrednico ur in sicer po tri ure dopoldne. Poprijeli so se nekteri učitelji tega, ker zagotavljali so, da toliko ur je zapovedanih, in plačilo bode gotovo tudi došlo. Tudi jaz sem začel podučevati po tri ure, pa ker je pri nas tudi v četrtek šola zarad preveliko šolo obiskajočih otrok, je skoraj to preveč, pa za letos naj bode. Drugo leto pa se bode že kako ukrenilo, vsaj so deželni šolski nadzornik in prošt prečastiti g. dr. Ant. Jarc, ko so prišli 5. junija našo šolo »inšpicirat« vse to videli, kajti ravno so učenci pisali, ko gospod v šolsko sobo stopijo; vidijo prenapolnjeno šolo, in še celo, ko je dekle prav na tleh ležalo in pisalo, ker ni prostora, drugi naslanjajo se na okna, na zid, ali tudi drug drugemu na herbet. Kakošno pisanje more v taki gnječi biti, mislim da naši bralci lahko uganejo. Koliko otrok je pa še bres vse odgoje domá, nočem razlagati. Vsaj mislim pogosto, šole so le, da so na papirji, v resnici pa ne. — Ako bi kdo spomnil za podučitelja, pravili so neki gospod, da kmetje pravijo v eni veliki fare našega okraja: Kako, ta noče učiti, bomo pa dobili družega, ki bo rad vse učil; čemu je nam še drugi. Pri nas bi bilo nemara tudi tako.

Veselo se učé otroci sedaj, koliko jim pa uk tekne in jih veseli, ko sedaj v šolo prinašajo vertne cvetice, da se jih učé spoznavati, drugi dan pa vejce od drevja, zopet drugič vejce od germov, zelišč, potem rože, ki so med žitom ali po travnikih, ter jih kažejo in pripovedujejo, kako jih imenujejo, ali ktere so strupene rože v tem kraji. Meni so bili en dan prinesli 40 verstá cvetic, le čudil sem se, da jih posebno otroci bolj v daljnih vaseh blizo gorjancev toliko poznajo. Veselje je, v drugem berilu od dreves, rož, itd. brati, ker se učencem lahko to pa uno kaže. Lahko se kmetijstvo zboljšuje, posebno, ako poznajó škodljive rože in plevel, ki raste med žitom, da ga poplevejo, ter se žito čisti in tako tudi boljša kmetijstvo. Tako se v šoli veliko vspešniši in veselejšé podučuje

in veliko otrok v šolo privabi. Tudi varstvo ptičev je bilo zelo priporočevano, ker so jih poprej močno preganjali. Z Bogom!

J. Sajè.

Iz Idrije. (Plača ljudskih učiteljic.) Mnogo se govori in piše o plači ljudskih učiteljev, a koliko se je o tem že storilo, vsakdo vé, akoravno je želeli, da bi učitelji imeli tiste pravice, kakor c. k. vradniki, ker ti so se tudi izobrazili po pomoči teh. Vé se, da dobra plača vabi, slaba plača pa odvraca dobre učiteljske moči.

Nisem si namenila pisati o plači ljudskih učiteljev, temuè govorim tù o plači ljudskih učiteljic, kajti o tem še nisem nič brala, in vendar mislim: enako delo, trud in vspeh, tudi zahteva enako pravico in plačo.

Zakaj se o plači učiteljic tako malo govori, in če se govori, se omenjajo le odstotki, zakaj so učiteljice o tem za učitelji?

Prevdarimo! Ali učiteljice niso za odgojo mladine pripravljene, ali imajo manj opravka, ali niso tega zmožne?

Na prvo odgovorim, da odgoja učiteljic je enaka učiteljem. Tudi ne prizanaša se jim nič. Ravno toliko opravka imajo s šolskimi nauki; verh tega pa še enkrat toliko zarad ročnih del, tako, da jim nič časa ne ostaja.

Nekteri pedagogi ne pripuščajo radi odgojo mladine učiteljicam. Zakaj neki ne? Skušnja uči, da so učiteljice ne le v naši deželi, temuè tudi drugod že mnogo ženske mladine dobro odgojile. Zakaj bi se tedaj učiteljicam plača kratila?

Nahaja se le tù pa tam kak izgovor, postavim: »sej je bilo zmiraj tako«; ali: »učitelj več potrebuje nego učiteljica«. Kako votli so vendar ti izgovori!

Učiteljice so bile do sedaj le v večjih krajih, n. p. po mestih in največ le za poduk ročnih del; ni jim bilo tedaj treba te priprave kakor sedaj, ali ko je bila učiteljica izurjena tudi v drugih naukih, nikoli ni imela v šoli toliko opraviti, kakor učitelj, časa ji je ostajalo za obilo postranskega zaslužka. Sedaj je to drugače.

Tudi je prazen izgovor: »učitelj več potrebuje od učiteljice«. Zakaj, za hrano? Ne! Učitelj si vé in mora pomagati, mu ni v eni hiši ali gostilnici vseč, poišče si druge. Učiteljica mora imeti hrano domá, za kar ji je treba posla.

Res, da je učiteljeva obleka dražja od obleke učiteljice, toda koliko manj jo pa učitelj potrebuje, ter je tudi terdneja in nima toliko šeg in različnih sprememb.

Tudi zarad stanovanja je učitelj boljši, ker ima naj več za nižjo plačo stanovanje in postrežbo, kakor učiteljica samo stanovanje.

Kar drugo zadeva, je tudi učiteljici privošiti manj učnih ur, tedaj več počitka in časa za razvedrovanje in za napredovanje v svojem stanu. Za vse to ji je treba denarja kakor učitelja.

Kerščanska varčnost je dobra, ktera se tudi šoli ne more preveč priporočati; toda varčnost naj bode na pravem mestu, ne pa tam, kjer škoduje in je le v potrato.

Napravljajte izobraževališča za učiteljice; učiteljic vendar ne bote imeli, dokler jim plače ne zboljšate! Sej se jih je tudi popred več pripravljalo za učiteljstvo, pa kje so?

Ko sem se jaz pripravljala za učiteljico, naš je bilo 16 za učiteljsko skušnjo, in od teh le ena podučuje v ljudski šoli.

Priznavati se mora, da jim je dobro, ker se pri razpisu kake službe ljudske šole, nobena ne oglasi. Drugam bodo zahajale nove učiteljice ter ljudske šole ostale bodo prazne. Zakaj? Ktera bo li pri volji z velikim trudom delati za goli živež, ktereга ima več v vsaki hiši.

Upam, da bode pri velikem zboru učiteljev v Ljubljani tudi o tem kaj govora.

Marija Jäckel.

Iz selske doline. Brali smo v »Novicah« od 5. t. m. in tudi v zadnjem »Tovaršu«, kako marljivo šolska mladina lovi in pokončuje bele metulje, katerih je letos po Gorenskem vse polno. Vidi se iz tega, da ljudski učitelji ne spolnujejo svoje dolžnosti samo med šolskimi stenami; ampak, da tudi delajo na korist kmetijstva, in še celó svojim pičlim dohodkom ne prizanašajo, da se le nesreča odvraca. Tudi v naši dolini je bilo letos tega merčesa na kupe; tako, da so bila drevesa in travniki kakor v cvetji, ko je ta merčes izletel. Tudi pri nas smo napovedali vojsko temu hudemu sovražniku. Napovedal sem šolski mladosti, da naj lovi in pokončuje metulje, kolikor more. Ko sem učencem razložil, kako škodljiv je ta merčes, mi vsi obljubijo, da bodo te metulje po vsi moči pokončavali. Obljubil jim nisem sicer zato nobenega plačila, ampak pristavil sem, da, ako bodo pri tem delu pridni, da naj pridnejši dninar ne bo na dan toliko zaslužil, kakor eden od vas. Tudi sem rekel, da bodem na tanko zapisoval, koliko metuljev bode vsak vlovil; in glej! to jih je naj bolj navdušilo, kajti nobeden noče biti najslabejši, ampak vsak hiti, kolikor more za metulji. Vlovili so jih od 30. maja do 7. junija čez 113.000, potem sem nehal zapisovati; ali otroci so jih še vedno pobijali, tako, da se sedaj malo kje vidi še kak metulj. Zeló me veseli, da je moje priporočilo doseglo toliko vspeha.

Ako bi od zgor omenjenega števila vlovljenih metuljev bila le polovica habic, ktera zaleže, kakor so »Novice« 5. t. m. naznanile, po 150 — 200 jajc, je tedaj pokončenih do 11,368.600 jajc, in gosence te bi lahko pokončale vse sadje po naši dolini.

Iz Šent-Vida nad Ljubljano. Na letošnji Kresni dan smo na pokopališče spremljali tukajšnjega župnika preč. gosp. Blaža Potočnika, slavnostnega slovenskega pesnika in pisatelja. Vsa narodna društva so bila namestovana pri častnem sprevodu, in obila množica domačih srenjčanov in sosedov iz vseh stanov vdeleževalo se je pri pogrebu možá, kateri je bil ljubljenec svojih tovaršev in sploh prijatelj prostega ljudstva kakor tudi dobrotnik šolstva in učiteljstva. Njegov spomin bode vedno živel med nami!

— Za v prvi splošni zbor vseh slovenskih učiteljev v Ljubljani 24. in 25. septembra t. l. vse g. g. vdeleževalce tega zbora, kateri hočejo o tej ali uni stvari kaj govoriti, vljudno vabimo in prosimo, da naj zapopadek svojega govora v kratkem načertu podpisanemu odboru zadnji čas do konec t. m. (julija) zglasha, ter tudi sploh o zborovanji svoje želje naznanjajo. Vse gg. odbornike centralnega, razstavnega, slovesnostnega in stanovanjskega odbora pa vljudno vabimo k splošni odborovi seji, ktera bode 4. t. m. ob 11. uri zjutraj v 4. razr. c. k. vadvnice v Ljubljani.

Odbor slov. učiteljskega društva.

Iz Ljubljane. Deželni odbor je v seji 7. dne t. m. med drugimi zadevami obravnaval in sklenil sledeče: Za potne stroške in dnevsčine učiteljev ljudskih šol, kateri se imajo po ukazu ministerstva za uk in bogočastje, vdeleževati okrajnih in deželnih učiteljskih posvetovalnih shodov, je deželni odbor na dotični dopis deželnega šolskega sveta sklenil, v proračun normalnega šolskega zaklada postaviti za vsako leto za okrajne učiteljske shode od leta 1873. naprej po 1200 gold., za deželne učiteljske shode pa od leta 1875. začensí po 500 gold.

— Redek šolski dobrotnik prikazal se je pri ljudski šoli v Koprivniku (Nesselthal) na Kočevskem. Ondašnji rojak g. Tomaž Verderber, bo-

gat tergovec v Reci na Spodnjem Avstrijskem poslal je koprivniški šoli poln koš naj lepših učnih pomočkov: krasni globus, mnogo lepih zemljevidov, podob za kazalni pouk, knjig za uboge učence, cele butare papirja, knjižic za pisanje in risanje, peres, 5 gosel za pouk v godbi, 100 knjig za pridne učence. Ta šola je sedaj naj bolje obdarovana z učnimi pomočki, kar je šol na Kranjskem. Želimo, da bi bilo več takih šolskih dobrotnikov na Kranjskem!

— Konec tega meseca končale se bodo vse tukajšnje srednje in ljudske šole. Kakor vsako leto, bomo tudi letos po letnih sporočilih ogledovali šolsko letino.

— V Gorici je izšel nov list »Glas«, kateri bode imel namen, pospeševati občeno blagostanje slovenskega naroda. Za celo leto velja 3 gold.; za pol leta pa 1 gold. 50 kr. Naročnino prejema sovrednik Mat. Kravanja v nunskih ulicah h. št. 386. Odgovorna izdavitelja in vrednika sta gg. Ant. Val. Toman in Mat. Kravanja. Želimo, da bi ta novi slovenski list krepko spolnoval svojo lepo namero in da bi imel obilo podpore.

— V. splošni zbor avstrijskih učiteljev bode letos v Celovcu. Kdor se bode tega zbora vdeleževal, mora se od 1. jul. do 15. avg. t. l. s frankiranim pismom pri predniku odbora za zглаševanje g. Francu Zill-u (Völkermarkter-Vorstadt Nr. 41) v Celovcu oglasiti in povedati, ako kdo hoče imeti prosto ali bolj cenó stanovanje. Tudi, če ima kdo v Celovcu kaj svoje rodovine in bi ta čas rad pri njej stanoval, naj to svojo željo razodene, ker pozneje se ne bode moglo vsem po želji vstreči. Zглаševanjškemu pismu mora se pridjati 1 gold. za vstopnico (legitimazionskarto), ktere bode vdeleževalcem treba pri potovanji na železnicah, pri zborovanjih, slovesnostih i. t. d.

— 23 preteč. m. umerl je gosp. Jožef Blasnik, založnik »Novic«, lastnik národne tiskarnice, svetovalec tergovske in obrtnijske zbornice.

— V Rud. Milicevi tiskarnici se zraven drugih šolskih obrazcev dobivajo tudi obiskovalne znamke (Visitkarten à la minute), katerih 100 na lepem terdem papirji velja 60 kr.

Društvo v pomoč ljudskim učiteljem in njihovim sirotam na Kranjskem. Za l. 1872 so plačali gg.: Kovšca Marka iz Selc, Štamcar Jernej iz Velesovega, Hribar Anton iz Gorice, Božič Leopold iz Grahovega, Raktelj Jože iz Ribnice, Schott Jakob iz Ljubljane, Stanonik Nikolaj iz Starega terga pri Poljanah, Božič Ignaci iz Sodražice, Belar Leopold iz Ljubljane, Novak Janez iz Prečine, Gogala Anton iz Begunj na Gorenskem, vsi po 6 gld.

Za l. 1871. je plačal g. Arko Gregor iz Trebnega 3 gld.; g. Ozimek iz Dobrove vstopnine 10 gld., in za l. 1872. 6 gld.

Močnik. *)

Listnica. G. dopisniku, ki v »Slov. Pedagogu« (št. 3.) »popisuje slovensko ljudsko šolstvo« in mimo grede tudi našemu »Tovaršu« bere levite, spisali smo obširni odgovor, toda škoda se nam zdi tiska za tako nepotrebno perilo. Kdor bere »Tovarša« od njegovega začetka (l. 1861.) do danes, vidi, da se je vselej trudil in pogumno potegoval za narodno šolstvo, za pravice ljudskih učiteljev in njihovo izobraževanje, in ne brez vspeha. Tudi mi si želimo šolski list, ki bi prav pridno delal na slovenskem šolskem polji in bi budil »veliko množico zaspanih slovenskih učiteljev«, toda zeló dvomimo, da bi se ta namera izvrševala po tej poti, kakoršno je nastopil naš prijatelj — »neodvisni« g. dopisnik —. G. L. G.-i: Ukaz -8. aprila 1870 št. 3391 velja samo za uč. v c. k. vadnici.

*) Na družbine troške bukvic ne razpošiljam.

Vabilo.

„**Učiteljski Tovarš**“ stopi danes v drugo polovico svojega XII. tečaja. Okoliščine sedanjega časa pritiskajo vsaki dan bolj in bolj na učiteljstvo in šolstvo, in ljudski učitelj je sedaj v prvi versti med tistimi, od katerih duh časa tirja izobražene moči in delavne volje. Kar veljá splošnemu učiteljstvu in šolstvu, veljá pa posebno še naši domači slovenski pedagogiki, ktera ravno sedaj zasaja perve cvetke in seje prvo setev za boljše dobo.

Dobri listi so pri vsakem početji prva in naj zdatnejša pomoč za razvitek posebnega izobraževanja. List pa more biti dobér le takrat, ko ima sam dovolj podpore, kajti „brez podpore se ne zmore“. Naš edini slovenski šolski list „**Učiteljski Tovarš**“ si že dvanajsto leto po vsi svoji moči prizadeva za povzdigo domačega šolstva in učiteljstva, in sicer z večim ali manjšim trudom in vspehom na tanko tako, kakor ga njegovi tovarši in prijatelji podpirajo. V imenu domače dobre stvari vabimo tedaj vse dosedanje in nove naročnike in prijatelje našega šolstva, da naj stanovitno in zdatno podpirajo naš edini list po vodilu: „Pomagaj si sam, in pomagali ti bode Bog“!

Vljudno prosimo, da bi vsi p. n. g. g. naročniki, ki so „**Tovarša**“ le za prvo polovico tega leta naročili, sedaj za drugo polovico doplačali, pa tudi svoj zaostali dolg poravnali in zraven še novih naročnikov pridobili, kajti založnikov zapisnik kaže maroge in lise, ki bi bile listu pogubljuje, ako bi se kmali ne odpravile. Škoda in sramota bi bila slovenskim učiteljem, ko bi mogel edini naš šolski list zavoljo prepičle podpore usahniti. —

Naročnina naj se pošilja založništvu, in sicer za celo leto 2 gold. 50 kr., za pol leta pa 1 gold. 30 kr. Tudi nekaj tečajev od prejšnjih let in ves letošnji se še dobiva.

Vredništvo.

Založništvo.